

Sygn. akt VIII U 735/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	Sędzia SO Mariola Szmajduch
Protokolant	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2019 r. w Gliwicach

sprawy M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o odsetki

na skutek odwołania M. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 25 marca 2019 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej M. M. prawo do odsetek ustawowych za opóźnienie w przyznaniu prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy za okres od 21 grudnia 2017r. do dnia zapłaty;
- oddala odwołanie w pozostałej części;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonej kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) Sędzia SO Mariola Szmajduch

Sygn. akt VIII U 735/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 25 marca 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., odmówił ubezpieczonej M. M. prawa do wypłaty odsetek w związku z decyzją wykonującą prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z 14 listopada 2018r., sygn. akt VIII U 199/18. W uzasadnieniu ZUS wskazał, iż wpływ powyższego wyroku był ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji w przedmiocie przyznania renty. Natomiast decyzja wykonująca wyrok została wydana z zachowaniem terminów określonych w art. 118 ustawy emerytalnej.

W odwołaniu od powyższej decyzji, po jego sprecyzowaniu na rozprawie w dniu 25 września 2019r., ubezpieczona domagała się wypłaty odsetek ustawowych od wypłaconego świadczenia w kwocie 4.861,75zł poczynając od 2 listopada 2017r. do dnia zapłaty. Nadto wniosła o zasądzenie od ZUS kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie podtrzymując swoje stanowisko. Nadto podniósł, że w wyroku z 14 listopada 2018r., Sąd Okręgowy w Gliwicach nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, zatem ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji był wpływ przedmiotowego wyroku do ZUS i brak jest podstaw do wypłaty odsetek. Niezależnie od powyższego podkreślił, że wyrównanie z tytułu nadpłaty renty, wraz ze świadczeniem za luty 2019r., zostało odwołującej wypłacone w dniu 20 lutego 2019r. Organ rentowy przedstawił też szczegółowy sposób wyliczenia wyrównania z tytułu naliczenia różnicy pomiędzy przyznaną przez ZUS rentą z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia, a przyznaną przez Sąd, za ten sam okres, rentą z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy w Gliwicach ustalił, co następuje:

Ubezpieczona M. M. do 31 października 2017r. była uprawniona do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Renta była przyznawana ze względu na stan narządu ruchu. Mianowicie wydając orzeczenie z 3 marca 2016r., lekarz orzecznik ZUS stwierdził, iż ubezpieczona jest częściowo niezdolna do pracy z powodu ograniczenia ruchomości kręgosłupa oraz stawów kolanowych z zespołem bólowym po operacji dyskopatii L4-L5 w roku 2012.

W dniu 20 września 2017r., odwołująca wystąpiła z wnioskiem o rozpoznanie jej dalszych uprawnień do renty. Do wniosku dołączyła zaświadczenie o stanie zdrowia z 19 września 2017r., gdzie jako podstawową jednostką chorobową wskazano: przewlekły zespół bólowy odcinka lędźwiowego i krzyżowego kręgosłupa z objawami radikulopatii lewostronnej, stan po leczeniu operacyjnym, przewlekły zespół bólowy kręgosłupa szyjnego na tle wielopoziomowej dyskopatii.

W załatwieniu tego wniosku, odwołująca została skierowana do lekarza orzecznika, który po przeanalizowaniu dostarczonej przez nią dokumentacji medycznej, orzeczeniem z 18 października 2017r. uznał ubezpieczoną za nadal częściowo niezdolną do pracy z ogólnego stanu zdrowia, na okres do 31 października 2020r. Na skutek wniesionego przez nią sprzeciwu, komisja lekarska w orzeczeniu z 15 listopada 2017r., stwierdziła u odwołującej dalszą częściową niezdolność do pracy na okres do 30 listopada 2020r.

W oparciu o powyższe orzeczenia, decyzją z 6 grudnia 2017r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej od 1 marca 2017r., prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, na dalszy okres tj. do 30 listopada 2020r.

Na skutek odwołania ubezpieczonej od powyższej decyzji, Sąd w toku postępowania dowodowego, przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych: ortopedy, neurologa oraz z zakresu medycyny pracy. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynikało, że stan zdrowia ubezpieczonej spowodowany niesprawnością ruchową, spowodowaną monstrialną otyłością, w połączeniu z ograniczoną ruchomością stawu kolanowego lewego i odcinka lędźwiowego kręgosłupa, wraz z towarzyszącymi schorzeniami metabolicznymi, jak otyłość i cukrzyca, są obecnie przyczynami całkowitej niezdolności do pracy, na okres do końca kwietnia 2019r.

Na podstawie powyższego materiału dowodowego, wyrokiem z 14 listopada 2018r. sygn. akt VIII U 199/18, Sąd Okręgowy w Gliwicach zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał M. M. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy poczynając od 1 listopada 2017r. do 30 kwietnia 2019r. Żadna ze stron nie skarżyła powyższego wyroku.

Wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z 22 stycznia 2019r. sygn. akt VIII U 768/17 wpłynął do ZUS w dniu 8 stycznia 2019r.

Decyzją z 30 stycznia 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., wykonując wskazany wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach przyznał ubezpieczonej M. M. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 1 listopada 2017r. do 30 kwietnia 2019r. Organ rentowy naliczył ubezpieczonej wyrównanie renty za okres od 1 listopada 2017r. do 28 lutego 2019r., nie wypłacił natomiast odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

W dniu 6 marca 2019r. ubezpieczona złożyła w ZUS wniosek o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Zaskarżoną decyzją z 25 marca 2019r. ZUS, odmówił ubezpieczonej wypłaty odsetek wskazując, że prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z 14 listopada 2018r., który był ostatnią okolicznością wpłynął do ZUS w dniu 8 stycznia 2019r. a decyzja wykonująca wyrok została wydana terminowo 30 stycznia 2019r. tj. w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego i akt sprawy tut. Sądu o sygn. VIII U 199/18, uznając materiał dowodowy za kompletny i mogący stanowić podstawę wyrokowania. Zgromadzona dokumentacja jest kompletna i została sporządzona w sposób rzetelny, a jej wiarygodność nie budzi wątpliwości. Nadto okoliczności faktyczne nie były sporne.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Kwestie wydawania decyzji i wypłaty świadczenia reguluje art. 118 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 1270, ze zm.).

Zgodnie z treścią ust. 1 tego przepisu, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Natomiast w myśl art. 118 ust 1a w brzmieniu obowiązującym od 1 kwietnia 2009r., a ustalonym ustawą z 23 stycznia 2009r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 42, poz. 338), w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Według ust 2, jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1.

Po myśli ust. 3, jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów.

W myśl ust. 4 przepisy powyższe stosuje się także przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, z zastrzeżeniem ust. 5.

Zgodnie z ust. 5 wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni.

Z kolei podstawę prawną do wypłaty odsetek przez ZUS zawiera art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019r., poz. 300, ze zm.). Przepis ten stanowi, że jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 85 ust. 2 powołanej ustawy Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wypłacania odsetek. Na podstawie powyższej delegacji ustawowej zostało wydane Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999 r. nr 12, poz. 104).

Powyższy przepis art. 85 ust. 1 ustawy systemowej wyraźnie wskazuje, że ZUS jest zobowiązany do wypłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego wówczas, gdy w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność, nie ustalił prawa do świadczenia lub nie dokonał jego wypłaty w przewidzianych przepisami terminach ich przyznawania i wypłacania. Chodzi zatem o wypłatę odsetek za zwłokę w wypłacie świadczenia, powstałą na skutek okoliczności, za które organ rentowy odpowiada.

Jak ustalono w przedmiotowej sprawie, prawo ubezpieczonej do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy zostało jej przyznane wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z 14 listopada 2018r. sygn. akt VIII U 199/18.

Wprawdzie w wyroku tym Sąd nie orzekł zgodnie z art. 118 ust 1a o odpowiedzialności organu rentowego, nie zamyka to jednak ubezpieczonej drogi do dochodzenia odsetek. Warunkiem zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w płatności świadczenia jest ustalenie, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za niewyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd ustalił, że ocena stanu zdrowia skarżącej i w konsekwencji jej uprawnień do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, w oparciu o przedłożone przez ubezpieczoną dowody z dokumentacji medycznej, została przeprowadzona przez organ rentowy. Kwestia ta była następnie przedmiotem rozpoznania Sądu w sprawie VIII U 199/18, gdzie zostały przeprowadzone dowody z opinii biegłych. Należy zwrócić uwagę, że już od początku postępowania dowodowego, biegli ortopeda, neurolog oraz z zakresu medycyny pracy, zgodnie uznali, iż stan zdrowia odwołującej od momentu wyczerpania przez nią poprzedniego okresu pobierania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, uległ pogorszeniu i w konsekwencji stopień jej niezdolności do pracy uległ pogłębieniu. Biegli zgodnie stwierdzili również, że powodem pogorszenia u odwołującej stanu jej zdrowia jest obecny stopień zaawansowania jej schorzeń, głównie w zakresie niesprawności ruchowej, spowodowanej monstrialną otyłością, w połączeniu z ograniczoną ruchomością stawu kolanowego lewego i odcinka lędźwiowego kręgosłupa, wraz z towarzyszącymi schorzeniami metabolicznymi, jak otyłość i cukrzyca. W konsekwencji Sąd Okręgowy przyznał odwołującej prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Zatem zmiana decyzji w postępowaniu sądowym w sprawie VIII U 199/18 była uzasadniona ustaleniami faktycznymi, które winne być znane organowi rentowemu, bowiem odwołująca pobierała wcześniej rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, właśnie ze względu na te schorzenia, co do których, w złożonym przez nią wraz z wnioskiem rentowym, zaświadczeniu o stanie zdrowia, jako główne schorzenie określono właśnie przewlekły zespół bólowy odcinka lędźwiowego i krzyżowego kręgosłupa z objawami radikulopatii lewostronnej, stan po leczeniu

operacyjnym, przewlekły zespół bólowy kręgosłupa szyjnego na tle wielopoziomowej dyskopatii, w oparciu o które biegli uznali całkowitą niezdolność odwołującej do pracy. Tym samym należało uznać, że ustalenia biegłych zostały dokonane na podstawie dowodów które już wcześniej były, lub mogły być dostępne organowi rentowemu. W konsekwencji należało uznać, że już ocena materiału dowodowego zgromadzonego przez organ rentowy pozwalała na nie budzące wątpliwości uznanie, że skarżąca spełnia wszystkie warunki do przyznania jej prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Kwestia oceny spełnienia tych warunków była już możliwa na etapie postępowania przed organem rentowym, wobec braku następczego pogorszenia stanu zdrowia ubezpieczonej w stosunku do tego, jaki oceniali orzecznicy ZUS, a jedynie na skutek ich niewłaściwej oceny nie doszło do niezwłocznego przeprowadzenia prawidłowej oceny zdolności ubezpieczonej do pracy.

W tej sytuacji zachodzą podstawy do uznania, iż opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia (podniesieniu jego wysokości) było następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy systemowej. Jeżeli lekarz orzecznik i komisja lekarska ZUS miała pełną dokumentację, która uzasadniała stwierdzenie niezdolności do pracy, a mimo to błędnie uznała, że ubezpieczony odzyskał zdolność do pracy, to ZUS ponosi odpowiedzialność z tytułu wadliwej oceny stanu zdrowia (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 17 stycznia 2019r. w sprawie III AUa 348/18, LEX nr 2624153).

Nadto odpowiednie dowody mogły bowiem zostać zgromadzone przez organ rentowy, w ramach przysługujących mu kompetencji. Bowiem każdy lekarz orzecznik ZUS, jak i komisja lekarska ZUS dysponują bardzo szerokim wachlarzem narzędzi dających im możliwość prawidłowego ustalenia - czy i w jakim stopniu ubezpieczony jest niezdolny do pracy. Nieprawidłowe działanie tych organów, wyrażające się w nietrafnym orzeczeniu o zdolności do pracy jest okolicznością, za którą ZUS ponosi odpowiedzialność skutkującą koniecznością wypłaty odsetek, skoro jedynie z tej przyczyny doszło do opóźnienia w przyznaniu świadczenia (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 6 września 2018r. III AUa 17/18, LEX nr 2584022).

Zgodnie z cytowanym wyżej art. 118 ust. 1 ustawy, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Z kolei ust. 2 tego przepisu przewiduje, że jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1. Natomiast ust. 5, w zw. z ust. 4 regulują termin realizacji wypłaty świadczenia w wypadku świadczeń okresowych. W sytuacji takiej wypłata świadczenia wynikająca z decyzji przyznającej świadczenie na kolejny okres, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni.

W przedmiotowej sprawie, wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji przyznającej prawo do świadczenia nastąpiło przed organem rentowym w dniu 15 listopada 2017r. tj. z chwilą wydania orzeczenia przez komisję lekarską ZUS. Z uwagi na fakt, iż termin płatności dotychczas pobieranego przez ubezpieczoną świadczenia został ustalony na 20 dzień każdego miesiąca, zatem termin od wyjaśnienia ostatniej okoliczności do bieżącego terminu wypłaty (20 listopada 2017r.), był krótszy niż 30 dni, zatem świadczenie należało wypłacić w następnym terminie płatności tj. 20 grudnia 2017r. i dopiero po tej dacie organ rentowy pozostawał w zwłoce z wypłatą świadczenia. Tym samym odsetki należało naliczyć od 21 grudnia 2017r.

Nie zasługuje zatem na uwzględnienie, żądanie odwołującej zasądzenia odsetek za okres przypadający przed tą datą.

Z tych względów – na podstawie art. 477¹⁴§ 2 k.p.c. – Sąd zmienił zaskarżoną decyzję orzekając, jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

W pozostałym zakresie – na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. – Sąd odwołanie oddalił, nie znajdując podstaw do jego uwzględnienia. O kosztach orzekł po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r. poz. 1800, ze zm.) w punkcie trzecim orzeczenia.

(-) Sędzia SO Mariola Szmajduch